

חיים צדוק היה מועמד לکنסת כתימני * מי היו שני הערבים

במשלת בן-גוריון * בן-גוריון על הרישעות של גולדה מאיר

סודות המיטבח של

מפא"י

בשנת 1959 כתב עיתונאי אמריקאי נודע מאמר, ובו ציין כי: „איש שיש להתחשב בו בפוליטיקה הישראלית הוא שרגא נצר. הוא מחזיק במישרה בלתי-חשובה במחלקת הסניטציה של עיריית תל-אביב, מסרב לקבל תפקיד רישמי. לעיתים רחוקות מופיע שמו בעיתונות...”

במאמר אחר שמירסם העיתונאי מרכוס ורנר ב„ניו-יורק פוסט“, תחת הכותרת „הגוש — מרכז כוחה של המפלגה הממוסדת“, מופיע קטע בשם „שרגא נצר — עסקן מס' 1“ ובו כתוב: „שרגא נצר, יליד שנת 1898, הוא איש בעל צירוף נדיר של תכונות, שעשו אותו במשך תקופה ארוכה לעסקן המיפלגתי הבולט ביותר במפא"י ובמדינה. הוא מצטיין, לדעת יריביו וידידיו כאחד, בחוכמה, בזיכרון, בהתמדה ובסובלנות אי-יָקָץ. אפילו יריביו המושבעים לא פיקפקו בנאמנותו למיפלגתו — אם כי אחדים הצביעו בסארקאזם על כך שנאמנותו למפא"י כמוה כנאמנותו של נצר לעצמו...”

לשיא כוחו בהנהגת מפא"י הגיע שרגא נצר בימי „פרשת לבון“, ימים שבהם חיה על „הגוש“, שבראשו עמד נצר, להכריע בין דויד בן-גוריון לבין פינחס לבון, ולאחר מכן בין בן-גוריון לבין לוי אשכול. שרגא נצר היה במשך שנות דור ה„טאמאני הול“ של מפא"י, האיש שמשך בחוטים.

מעט על החוטים שהניעו את מפא"י בדור הקודם מתאר שרגא נצר בסיפורו „רשימות מפינקסי“, שראה אור החודש בהוצאת „עם עובד“. לחלן קטעים ממנו:

דבורה ושרגא נצר
יגאל סולק, דיין ניצח

● בן-גוריון: „אם שרגא

לא מכיר את האיש,

לא צריך להכניסו”

לבן-גוריון היה חשוב מאוד שבכל רשימה יהיה ייצוג לאנשי העלייה השנייה. יותר מאוחר דרש שיהיה ייצוג ליוצאי-צבא. היו גם לחצים מסוגי המיפלגה ה- גדולים ומההתיישבות... זו היתה בלאקה קשה ביותר, והחלק הרגיש שבה היה ביחס לעשרת השמות הראשונים. אלה תמיד היו צריכים להיות אנשים מוכרים ומקובלים על רוב הציבור בארץ. הבאים בתור יכלו להיות פחות מוכרים לציבור... קרו לעיתים טעויות, וגם אני לא יצאתי נקי מכך.

זכורה לי אפיוודה כזו מוועדתהמינויים לکنסת השנייה. שבה השתתפתי עם יצחק שפירא, כשהבאנו את הרשימה לישיבת המרכז, ראיתי שמופיע בה השם „חיים צדוק“. ביקשתי את רשות-הדיבור ואמרתי

שאני נגד חיים צדוק. שלא היכרתיו כלל, ושלא ידעתי כיצד הוא נראה.

שאלו אותי: „למה?“ אמרתי: „יש לנו כבר תימני אחד ברשימה, וזה מספיק.“ חשבתי לחומי שחיים צדוק, לפי השם, הוא תימני, והיה כבר נציג תימני — טביב, לבון או שרת אמרו לי: „אבל מדובר בחיים צדוק.“ מבטיפליאה הופנו לעברי, כיוון שלא הרחק ממני — כך הבחנתי מאוחר יותר — ישב חיים צדוק, שעליו אפשר לומר דברים רבים, אבל לא שהוא נראה כמו תימני. בסופו של דבר הוא לא הוכנס לרשימה. כיוון שבן-גוריון פסק: „אם שרגא לא מכיר את האיש — לא צריך להכניסו.“

● „להחזיר את אייכמן

לארגנטינה...”

בן-גוריון לא הצטיין בחושי-המור, אם לדבר בלשון המעטה. סיפור אחד, המדגים זאת, קשור לפרשת אייכמן.

ביום בהיר אחד קיבלתי טלפון ממישרדו של בן-גוריון: „שרגא, בוא מיד!“ „מה קרה?“ ביקשתי לדעת.

„הוקן משתולל.“ באחי, זה היה במישרד-הביטחון בתל-אביב, ובן-גוריון התהלך הלךך ושוב כש-הוא מתוח ונרגז.

ניגשתי אליו ואמרתי: „שלום.“ „שלום,“ ענה לי.

„מה אתה עושה פה? באת להפריע בעבודה? מה יש לך פה לעשות עכשיו?“ אמרתי: „עברתי בקירבת מקום. אסור לי להיכנס לידידים?“

בן-גוריון ממשיך לנוע בחדר, כמו חיה לכודה וממלמל לעצמו: „מה יהיה עם אייכמן?“

אמרתי לו: „בן-גוריון, תסלח לי, אבל מה פתאום הזכרת את אייכמן?“ והוא ענה: „אינני יודע מה לעשות עם אייכמן.“ ושוב חזר להתהלך בחדר.

ואז אני: „יש לי הצעה.“ בן-גוריון כימעט לא שם לב אלי. לפתע הפטיר: „אה, יש לך כבר הצעה. אתה חושב שבכל אתה מבין, וגם בזה אתה מבין.“

אמרתי: „אני שומע שאין לך מה לעשות איתו. אתה הרי אומר את זה בעצמך. או אני אומר שיש לי הצעה.“

„או מה, מה? תגיד!“

ואני אומר: „מה יש לעשות? אתה שואל — להחזיר אותו לארגנטינה.“

השניים שישבו בחדר פרצו בצחוק, כי הבינו שכל כוונתי להתלוצץ ולהפיג את המתח. בן-גוריון לא קלט כלל את הכוונה הזאת.

„מה, אתה אמרת את זה ברצינות?“ שאל.

אמרתי: „בן-גוריון, איני יודע אם ברצינות. אם זה אוכל אותך, ואם זה לא נותן לך מנוחה ואתה הולך אנה ואנה, אז יש דרך אחרת — תשלח אותו לארגנטינה, ונפתרה הבעיה.“

והוא שוב: „מה, אחרי שתפסנו אותו והבאנו אותו, כדי לשפוט אותו בארץ וכל זה...?“

אמרתי: „אז אל תשלח אותו.“

כאן סוּיְסוּף הבין שלא התכוונתי ברצינות ואמר: „מה, אתה צוחק ממני?“ ואז אחד הנוכחים אמר לו: „אתה לא מכיר את שרגא? הוא בדרך כלל במצב רוח טוב. כשראה ואתה הולך אנה ואנה, אז מה הוא כבר יכול להציע לך כדי להקל? הרי הוא לא יכול להבין בזה יותר ממך או מן השופטים.“ רק בשלב זה הוא נרגע מהצעתו...“

דוגמה נוספת, מתחילת שנות ה-60, לפירוש המילולי שהיה נותן (בן-גוריון) לדברים ששמע, בלי לקלוט את הטון הקליל יותר שמשמע מהם. לעתים, קשורה לי-התייעצויות שהיו בינו לביני בעניין הרכב הממשלה.

הוא היה נוהג להתייעץ עם מיספר אנשי שים על העניין, ולא פעם הייתי גם אני מוזמן אליו לצורך זה.

באותה משיחות אלה אמר לי: „אתה יודע מה שאני רוצה? להכניס שני ערבים לממשלה.“

עניתי לו: „למה לך ערבים? יש כבר שני ערבים בממשלה.“

שאל: „מי?“

אמרתי: „משה דיין ויגאל אלון. לפי דעתי הם מייצגים בממשלה את הערבים.“

השיב לי בשאלה: „אתה חושב שאקבל את הדעה הזאת?“ אמרתי: „אל תקבל.“

כשראיתי שעדיין לא הבין את הרוח שבה נאמרו דברי, החלטתי להמשיך את המישחק והוספתי: „למה אתה רוגז על זה? — ערבית הם יודעים? יודעים. את מינהגי הערבים יודעים? יודעים. את בעיות הערבים הם מכירים? מכירים. אז מה חסר להם לייצג את הערבים? בגלל זה שהם יהודים? והוא עדיין לא היה בטוח אם אני מדבר ברצינות או מתלוצץ.“

דיין ערבי

אלון עוד ערבי

אייכמן (כמוסיאון השעווה) להחזיר